

काठमाडौं महानगरपालिका

सहायक पाँचौं तह - अकुपञ्चर प्राविधिक पदको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित
परीक्षाको पाठ्यक्रम

पूर्णाङ्क : ७०

समय : २ घण्टा

परीक्षा प्रणाली : लिखित परीक्षा

प्रश्नको प्रकृति : वस्तुगत तथा विषयगत मिश्रित

१. पाठ्यक्रमको उद्देश्य

यस पाठ्यक्रमको मुख्य उद्देश्य काठमाडौं महानगरपालिकाअन्तर्गत अकुपञ्चर सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने सैद्धान्तिक ज्ञान, व्यावहारिक ज्ञान, clinical reasoning, रोग पहिचान, acupuncture point selection, उपचार विधि, बिरामी सुरक्षा, संक्रमण नियन्त्रण, व्यावसायिक आचरण तथा प्राथमिक उपचारसम्बन्धी दक्षता भएको प्राविधिक कर्मचारी छनोट गर्नु हो।

CTEVT को पाठ्यक्रमले पनि अकुपञ्चर प्राविधिकलाई diagnostic, curative, preventive तथा promotive health services प्रदान गर्न सक्षम बनाउने, Western Medicine तथा Chinese Medicine दुवैका आधारभूत परीक्षण/निदान प्रयोग गर्न सक्ने र emergency situation पहिचान गरी उचित कार्य गर्न सक्ने बनाउने उद्देश्य राखेको छ।

खण्ड-क : व्यावसायिक तथा प्राविधिक ज्ञान

पूर्णाङ्क : ६०

एकाइ १. अकुपञ्चर तथा Traditional Chinese Medicine को आधारभूत ज्ञान — ८ अंक

1. अकुपञ्चरको परिचय, इतिहास र विकास
2. Traditional Chinese Medicine (TCM) को परिचय
3. Yin–Yang सिद्धान्त
4. Five Elements/Five Phases को अवधारणा
5. Qi, Blood, Jing, Shen तथा Body Fluids को आधारभूत अवधारणा
6. Zang–Fu अंग प्रणालीको सामान्य परिचय
7. रोगको कारणसम्बन्धी TCM अवधारणा
8. स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, रोग रोकथाम तथा उपचारमा अकुपञ्चरको भूमिका
9. Acupuncture, Acupressure र Moxibustion बीचको सम्बन्ध र भिन्नता
10. आधुनिक चिकित्सा प्रणाली र TCM बीचको आधारभूत समन्वय

एकाइ २. Anatomy, Physiology तथा Regional Anatomy — ७ अंक

1. मानव शरीरको सामान्य संरचना

2. Skeletal system तथा प्रमुख हड्डीहरू

3. Muscular system

4. Nervous system

5. Cardiovascular system

6. Respiratory system

7. Digestive system

8. Urinary तथा reproductive system

9. प्रमुख रक्तनली, स्नायु तथा anatomical landmarks

10. अकुपचर point location मा regional anatomy को महत्व

11. संवेदनशील anatomical क्षेत्र तथा needle insertion गर्दा अपनाउनुपर्ने सावधानी

CTEVT को clinical curriculum ले पनि acupuncture point location लाई regional anatomy र puncture method सँग जोडेको छ।

एकाइ ३. Meridians तथा Acupoints — १० अंक

1. Meridian को अवधारणा

2. Twelve Regular Meridians

3. Eight Extraordinary Meridians

4. Ren तथा Du Meridian

5. Meridian को pathway र distribution

6. Acupoint को परिभाषा, classification र nomenclature

7. Acupoint location का विधिहरू

8. Cun/Proportional measurement

9. प्रमुख acupuncture points को स्थान, indication र contraindication

10. Five Shu Points

11. Yuan-Source Points

12. Luo-Connecting Points

13. Xi-Cleft Points

14. Back-Shu Points

15. Front-Mu Points

16. Lower He-Sea Points

17. Influential तथा Crossing Points

18. रोगअनुसार point selection को आधार

CTEVT पाठ्यक्रममा Meridian र Acupoints लाई अत्यन्त महत्वपूर्ण विषयका रूपमा राखिएको छ र Five Shu, Yuan, Luo, Xi-Cleft, Back-Shu तथा Front-Mu लगायतका specific points समावेश छन्।

एकाइ ४. Acupuncture तथा Moxibustion का उपचार विधि — १० अंक

1. Filiform needle को परिचय तथा प्रयोग

2. Needle insertion का आधारभूत विधि
3. Needle manipulation
4. Reinforcing तथा Reducing technique
5. Three-edged needle
6. Cutaneous needle
7. Intradermal needle
8. Ear acupuncture
9. Scalp acupuncture
10. Electro-acupuncture
11. Moxibustion को परिचय
12. Moxa cone तथा Moxa stick
13. प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष moxibustion
14. Cupping को आधारभूत परिचय
15. Acupressure तथा therapeutic massage का आधारभूत ज्ञान
16. उपचारअधि र उपचारपछि अपनाउनुपर्ने सावधानी

NHPC को syllabus मा Filiform, three-edged, cutaneous तथा intradermal needles, ear/scalp/electro-acupuncture, moxibustion र cupping सम्बन्धी clinical methods समावेश छन्।

एकाइ ५. Diagnosis तथा Clinical Assessment — ८ अंक

क. आधुनिक चिकित्सकीय आधारभूत assessment

1. History taking
2. General physical examination
3. Vital signs
4. Pulse, blood pressure, temperature, respiratory rate
5. सामान्य laboratory तथा diagnostic reports को आधारभूत बुझाइ
6. Red flag symptoms को पहिचान

ख. TCM diagnosis

1. Four Examination
 - Inspection
 - Auscultation/Olfaction
 - Inquiry
 - Palpation
2. Tongue diagnosis
3. Pulse diagnosis
4. Syndrome differentiation
5. Qi, Blood, Yin, Yang तथा organ-pattern differentiation
6. रोगको TCM आधारमा classification

CTEVT clinical practice मा history taking, general examination, modern diagnosis र syndrome differentiation दुवैलाई समेटिएको छ।

एकाइ ६. Therapeutics तथा Common Diseases — १० अंक

निम्न अवस्थाहरूमा अकुपचर उपचारको सामान्य सिद्धान्त, point selection, indication, contraindication तथा referral आवश्यकता:

1. Musculoskeletal pain
2. Low back pain
3. Neck pain/cervical pain
4. Shoulder pain
5. Knee pain
6. Headache तथा migraine
7. Facial pain
8. Stroke rehabilitation मा supportive acupuncture को भूमिका
9. Facial paralysis/Bell's palsy
10. Anxiety, stress तथा sleep problems
11. Nausea/vomiting
12. Functional gastrointestinal disorders
13. Respiratory symptoms
14. Dysmenorrhea तथा selected gynecological symptoms
15. Peripheral neuropathic symptoms
16. Addiction-related supportive care

CTEVT/NHPC syllabus ले cardiovascular, musculoskeletal, gynecological, pediatric, endocrine, urinary/genital, ENT, eye तथा addiction-related disorders लगायत विभिन्न clinical conditions समेटेको छ।

महत्त्वपूर्ण: लिखित परीक्षामा “कुन रोगमा कुन acupuncture point प्रयोग गर्ने?” मात्र होइन, कहिले acupuncture नगर्ने र कहिले चिकित्सक/अस्पतालमा referral गर्ने भन्ने पक्षलाई पनि अनिवार्य रूपमा परीक्षण गरिनु उपयुक्त हुन्छ।

एकाइ ७. Patient Safety, Infection Prevention तथा Emergency Management — ७ अंक

1. Hand hygiene
2. Aseptic technique
3. Sterilization तथा disinfection
4. Single-use तथा reusable उपकरण व्यवस्थापन
5. Needle safety
6. Sharps disposal
7. Needling सम्बन्धी सामान्य adverse events
 - bleeding

- bruising
- dizziness
- fainting
- nausea
- infection

8. Needle breakage हुँदा अपनाउने उपाय
9. Pneumothorax लगायत गम्भीर complication को पहिचान
10. Burns तथा moxibustion complications
11. Emergency first aid
12. Vital signs monitoring
13. Emergency referral
14. Infection prevention and control
15. Patient identification तथा treatment documentation

WHO को acupuncture practice benchmark ले safe practice, treatment procedures तथा आवश्यक infrastructure लाई विशेष महत्त्व दिएको छ।

खण्ड-ख : स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन, कानून, नैतिकता तथा नेपालसम्बन्धी ज्ञान

पूर्णाङ्क : १०

एकाइ ८. Professional Ethics, Health Law तथा Nepalese Practice — ५ अंक

1. स्वास्थ्यकर्मीको व्यावसायिक आचारसंहिता
2. बिरामीको informed consent
3. Patient confidentiality
4. Patient rights
5. Medical record keeping
6. Scope of practice
7. आफूले गर्न पाउने र नपाउने उपचार/कार्य
8. Referral system
9. व्यावसायिक लापरवाही तथा patient safety
10. Nepal Health Professional Council को भूमिका
11. Acupuncture profession को नेपालमा नियमन
12. Traditional and Complementary Medicine सम्बन्धी नेपालको नीति तथा अभ्यास
13. सार्वजनिक स्वास्थ्य संस्थामा अकुपञ्चर सेवा सञ्चालनका आधारभूत पक्ष

NHPC ले acupuncture लाई छुट्टै professional programme का रूपमा मान्यता दिई syllabus सूचीमा राखेको छ र स्वास्थ्य व्यवसायीहरूको registration तथा professional regulation यसको प्रमुख कार्यक्षेत्र हो।

एकाइ ९. Public Health तथा Health Service Delivery — ५ अंक

1. Primary Health Care

2. Health promotion
3. Disease prevention
4. Community-based health service
5. स्वास्थ्य शिक्षा
6. Non-communicable diseases
7. वृद्ध तथा दीर्घरोगीको स्वास्थ्य सेवा
8. Rehabilitation मा acupuncture को भूमिका
9. Patient counselling
10. Health record तथा reporting
11. स्वास्थ्य संस्थामा teamwork
12. स्थानीय तहबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवामा अकुपञ्चरको सम्भावित भूमिका

खण्ड-ग : सामान्य सेवा तथा कार्यसम्बन्धी ज्ञान

पूर्णाङ्क : १०

एकाइ १०. स्थानीय तह तथा सार्वजनिक सेवा सम्बन्धी सामान्य ज्ञान — ५ अंक

1. नेपालको संविधानमा स्वास्थ्यसम्बन्धी व्यवस्था
2. स्थानीय तहको स्वास्थ्यसम्बन्धी अधिकार
3. स्थानीय सरकार सञ्चालनसम्बन्धी आधारभूत व्यवस्था
4. सार्वजनिक सेवा प्रवाह
5. सेवाग्राहीमैत्री व्यवहार
6. सुशासन
7. पारदर्शिता र जवाफदेहिता
8. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण
9. स्वास्थ्य सेवामा भेदभावरहित व्यवहार
10. काठमाडौँ महानगरपालिकाको स्वास्थ्य सेवा प्रवाहसम्बन्धी सामान्य जानकारी

एकाइ ११. सामान्य बौद्धिक क्षमता तथा स्वास्थ्यसम्बन्धी समसामयिक ज्ञान — ५ अंक

1. सामान्य reasoning
2. Basic numerical ability
3. स्वास्थ्यसम्बन्धी सामान्य ज्ञान
4. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्वास्थ्यसम्बन्धी समसामयिक विषय
5. Traditional, Complementary and Integrative Medicine सम्बन्धी समसामयिक विकास
6. सार्वजनिक स्वास्थ्यका प्रमुख चुनौतीहरू

७० पूर्णाङ्कको प्रस्तावित भार

क्र.सं.	विषय	अंक
१	TCM तथा Acupuncture को आधारभूत ज्ञान	८
२	Anatomy, Physiology तथा Regional Anatomy	७
३	Meridians तथा Acupoints	१०
४	Acupuncture/Moxibustion Treatment Methods	१०
५	Diagnosis तथा Clinical Assessment	८
६	Therapeutics तथा Common Diseases	१०
७	Safety, Infection Control तथा Emergency	७
८	Professional Ethics, Law तथा Nepalese Practice	५
९	Public Health तथा Health Service Delivery	५
१०	Local Government/Public Service	५
११	General Intelligence/Current Health Affairs	५
जम्मा		७०

प्रश्नपत्रको ढाँचा

मेरो सुझावमा यो पद अकुपचर प्राविधिक भएकाले केवल सामान्य ज्ञानको परीक्षा बनाउनु उपयुक्त हुँदैन। त्यसैले निम्न ढाँचा बढी वैज्ञानिक हुन्छ:

- वस्तुगत प्रश्न : ३० अंक
 - ३० प्रश्न × १ अंक
- विषयगत/छोटो उत्तर : २० अंक
 - १० प्रश्न × २ अंक
- Clinical/Case-based प्रश्न : २० अंक
 - ५ प्रश्न × ४ अंक

जम्मा = ७० अंक

यसबाट उम्मेदवारले केवल पाठ कण्ठ गरेको छ कि वास्तविक बिरामीको अवस्था बुझेर point selection, contraindication, safety र referral गर्न सक्छ भन्ने पनि परीक्षण गर्न सकिन्छ।

Clinical case-based प्रश्नमा उदाहरणका क्षेत्र

- कम्मर दुखेको बिरामीमा history लिएर कुन-कुन कुरा मूल्याङ्कन गर्ने?
- acupuncture गर्नुअघि कुन अवस्थामा उपचार रोक्ने?
- needle लगाएपछि बिरामीलाई dizziness/vasovagal reaction भएमा के गर्ने?

- diabetes वा hypertension भएको बिरामीमा के-कस्ता सावधानी अपनाउने?
- stroke rehabilitation का बिरामीलाई acupuncture सेवा दिँदा कुन अवस्थामा referral आवश्यक हुन्छ?

पाठ्यक्रम निर्माणको आधार र औचित्य

यो पाठ्यक्रम CTEVT को विद्यमान PCL in Acupuncture, Acupressure and Moxibustion लाई मूल आधार मानेर तर तीन वर्षे विद्यार्थीको सम्पूर्ण पाठ्यक्रमलाई जस्ताको तस्तै परीक्षा पाठ्यक्रममा नराखी सहायक पाँचौँ तहको कार्यसम्पादनमा प्रत्यक्ष आवश्यक पर्ने ज्ञानमा केन्द्रित गरिएको हो। CTEVT को हालको अद्यावधिक पाठ्यक्रम तीन वर्षे कार्यक्रम हो र दोस्रो तथा तेस्रो वर्षमा acupuncture, acupressure, moxibustion, diagnosis, therapeutics तथा clinical practice मा विशेष जोड दिइएको छ।

त्यसैगरी NHPC को हाल उपलब्ध syllabus मा **Clinical Methods of Acupuncture and Moxibustion, Therapeutics** तथा **clinical practice** लगायतका विषय छन्।

WHO को 2021 benchmark ले पनि acupuncture प्रशिक्षणलाई विभिन्न तहका practitioner अनुसार व्यवस्थित गर्दै **minimum training requirements** निर्धारण गर्न खोजेको छ र practice benchmark ले treatment procedure, facility र safety लाई आधारभूत पक्ष मानेको छ।

निष्कर्ष

काठमाडौँ महानगरपालिकाको हकमा म लिखित ७० अंक + अन्तर्वार्ता २५ अंक + स्थानीयता ५ अंक = १०० अंकको छनोट प्रणाली हुनेछ। किनभने acupuncture प्राविधिकको वास्तविक क्षमता केवल लिखित परीक्षाबाट पर्याप्त रूपमा परीक्षण हुँदैन। CTEVT को मूल पाठ्यक्रममै clinical practice मा history taking, diagnosis, acupoint identification, moxibustion र treatment application जस्ता practical competencies राखिएका छन्।

त्यसैले अन्तिम छनोटमा:

लिखित परीक्षा - ७० अंक

अन्तर्वार्ता परीक्षा - २५ अंक

स्थानीयता - ५ अंक

जम्मा - १०० अंक